

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111-1938.

„Pentru aceea luați toate
armele lui Dumnezeu ca
să puteți sta împotriva în
ziua cea rea, și toate bi-
ruindu-le, să rămâneți în
picioare“.

Filipeni 6, 13.

DREPTURI ȘI PRIVILEGII

Statul românesc întregit a soluționat problema confesională în condiții de largă înțelegere și generositate.

Situația Cultelor în fostele imperii austro-ungare și moscovite, deși convenabilă, nici nu se poate compara cu ceea ce ele au dobândit din partea României. Absolut toate au profitat din belșug de toleranța și dărnicia noastră, reușind să-și asigure poziții solide, cu drepturi întinse în ce privește viitorul lor. Proclamându-se prin Constituție principiul egalei îndreptări confesionale, cultele minoritare au ajuns să fie tratate pe același nivel cu Biserica neamului românesc. Și poate nu era tocmai justificată această egalitate, fiindcă lipseau premisele istorice și condițiile aportului util pentru consolidarea națională a Statului.

Bisericii ortodoxe trebuia să i se creieze o situație specială, nu numai pentru meritele ei deosebite din trecut în păstrarea neamului, dar și pentru misiunea hotărâtoare ce-i este rezervată în desvoltarea de mâine a destinului noastre. Apoi dat fiind și numărul covârșitor al cetățenilor care-i aparțin ca credincioși, ea trebuia să fie proclamată biserică a Statului, iar religia ortodoxă religie de Stat, așa cum s'a făcut în Italia prin Acordurile dela Lateran din 1929. Ortodoxia Casei domnitoare era un motiv mai mult, ca acest deziderat politic să fie îndeplinit fără nici o ezitare.

Dacă timp de 600 de ani Statul român a avut acest caracter ortodox, nimic nu îndreptățește părăsirea unei tradiții atât de vechi și glorioase. Existența minorităților religioase, înglobate în nouile hotare, nu era un argument valabil spre a micșora, prin așa zisa egalizare, prestigiul și importanța Bisericii naționale. Decretarea acesteia ca biserică oficială a Statului n'ar fi însemnat cătuși de puțin desconsiderarea sau prigonirea celorlalte culte, fiindcă nici rolurile și nici vrednicile

nu erau aceleași. *Suum cuique tribuere* — deci libertatea necesară fiecărui cult în raport cu ceace ele reprezintă pentru viața și viitorul Statului, ca rezultat al eforturilor românești de veacuri. Nimeni deci nu putea avea un temei serios de a se opune *preeminenței* Bisericii ortodoxe în noul așezământ constituțional al Țării întregite.

Dar mai era și trecutul și suferințele grele ale ortodoxiei din provinciile desrobite, care le aruncase într'o stare de sărăcie cruntă, așa încât în clipa intrării lor în România mare ele se găseau într'o strigătoare inferioritate materială față de cultele îmbuibate cu fonduri și latifundii imense. Era o ironie crudă să vorbești într'o asemenea situație de principiul egalității și deopotrivei protecțiuni. Egalitatea înseamnă cea mai cumplită inegalitate.

Și totuși s'a procedat altfel, statornicindu-se prin legea cultelor și concordat un regim, care constințea inegalități de fapt și privilegieri neașteptate în dauna Bisericii ortodoxe. Ele au fost demonstrate de nenumărate ori, cu un lux de dovezi, din partea atâtor competențe ortodoxe în frunte cu regretatul Patriarh *Miron Cristea* și cu I. P. S. nostru Mitropolit *Nicolae*.

Biserica noastră n'a trecut la acțiuni tari spre a-și smulge dreptatea ce i se cuvenea, tocmai pentru că se confunda prea indisolubil cu Statul, spre a-i mai crea dificultăți într'o epocă de prefaceri mari și nesigurante externe. Ea s'a menținut în spiritul de ordine și de patriotism, ce i-a caracterizat viața de totdeauna, având speranța că în conștiința ei de „*mamă a neamului românesc*“ — cum o caracteriza Eminescu — îi va sosi ceasul dreptății integrale.

De aceea nu mică i-a fost surpriza, când zilele trecute a luat cunoștință de modificările parțiale, aduse pe cale de decret, legii generale a Cultelor. Ele privesc Biserica romano-catolică

și au ca obiect ordinele și congregațiile religioase, situația averilor patronale și clădirile școlilor confesionale.

Ordinelor și congregațiilor religioase li se recunoaște personalitatea juridică, fără a mai îndeplini condițiunile cerute de legea persoanelor juridice, cum prevedea de altfel și art. XVII. din Concordat. De acum va fi suficient ca ele să se înscrie într'un registru special dela Ministerul Cultelor.

Iată un privilegiu față de Biserica ortodoxă, căci o asociație religioasă de a ei (corespunzătoare cu „congregația“ catolică) nu poate obține personalitatea juridică, decât prin tribunal, îndeplinind toate condițiile legii speciale.

În ce privește averile patronale se ordonă acum verificarea situației lor juridice prin Tribunale, așa cum dispunea încă din 1928 art. 29 al legii Cultelor. Se știe că averile acestea aparțin Statului și de aceea s'au intentat o serie de procese, dintre cari unele sunt în curs iar alte au fost judecate, fă-

când să reîntre în patrimoniul Statului însemnate bunuri imobiliare. Prin modificarea de acum, toate aceste procese și sentințe sunt *suspendate*, până la terminarea operațiunilor de verificare.

În fine a treia modificare ține de *clădirile* școlilor confesionale catolice, decretându-se că indiferent pe ce nume au fost înscrise în cartea funciară, proprietatea lor rămâne parohiei catolice care a susținut ori susține școala.

Principiul este just și echitabil. Dar, vai, el nu i se aplică și Bisericii ortodoxe. Sunt cunoscut discutiile și memoriile Bisericii noastre în această materie, cari țin de aproape două decenii, fiind că ministerul contestă dreptul de proprietate al Bisericii asupra clădirilor școlare confesionale, iar numeroase instanțe judecătorești au și hotărât în acest sens. Iată alt privilegiu pentru catolici în dauna noastră.

E legitim deci să pretindem și pentru ortodoxia națională măcar drepturi egale cu minoritățile religioase, dacă privilegiile firești la cari eram îndreptățiți nu ni s'au acordat nici odată.

Din Mesagiul Regal de deschidere a Corpurilor Legiuitoare.

Redăm aceste pasagii importante din Mesagiul amplu, care a făcut o excelentă impresie în Țară:

„Activitatea pentru consolidarea pozițiilor noastre pe planul internațional, s'a desfășurat împreună cu activitatea desăvârșirii noastre militare. Armata a continuat să rămână preocuparea permanentă a guvernului Meu. Toate resursele teritoriului, toate puterile de muncă, de producție și de schimb, au fost puse în slujba înzestrării armatei, înzestrării militare cu ajutorul însuflețit al întregii țări, conștiente că armata rămâne chezașia supremă a independenței și a integrității fruntariilor. Cu deosebită satisfacție se cuvine să înregistrăm actele de patriotism ridicat la cei lipsiți până la înălțimile jertfei, care s'au săvârșit cu prilejul donării soldaților și al ajutorării con-

centrațiilor precum și cu prilejul subscrierilor la Bonurile de Inzestrare ale Armatei. Toate aceste acte vor rămâne pentru totdeauna una dintre cele mai clare manifestări ale solidarității românești. Trimit și cu acest prilej ofițerilor și trupei care veghiază la hotare, mulțumirile Mele recunoscătoare pentru toate eforturile și pentru munca fără de odihnă închinată împlinirii datoriei.“

Iar cu privire la soarta funcționarilor publici, printre cari se numără și preoții, Mesagiul regal spune:

„O deosebită atențiune va fi acordată armonizării salariilor funcționarilor publici, care va fi rezolvată în decursul acestui an bugetar. Cu prilejul înfăptuirii acestei însemnate reforme, se vor stabili principiile unei mai logice ierarhizări și a unei mai juste remunerări.“

În același timp se va aduce o ameliorare pentru întregul corp funcționaresc.“

Amintirea Patriarhului Miron.

Implinirea unui an dela moartea regretatului Patriarh Miron Cristea a fost un prilej pentru Biserică și neam de a-și aduce aminte de cel care timp de 20 de ani a condus cu atâta pricepere și râvnă destinele noastre religioase și naționale. Marea operă a unificării bisericești și organizarea Patriarhiei române vor rămâne mereu legate de numele lui. Prezența lui la București, ca cel dintâi Mitropolit Primat și Patriarh a fost factorul principal în adoptarea de către vechiul regat a organizației bisericești șaguniene. Și aceasta a fost un mare noroc, căci în timp de 15 ani s'au putut organiza eparhiile în mod autonom realizând progrese adesea uimitoare. Dela Nistru pân' la Tisa astăzi suflă duhul lui Șaguna peste viața Bisericii, îndrumând-o pe căile sigure ale consolidării și avântului. Nu-i mirare deci, că cel care prin voia Providenței a împlinit și un rol politic conducător, să fie evocat de presă în cuvinte calde și recunoscătoare.

Iată ce scrie marele apostol al neamului d. prof. N. Iorga despre Patriarhul neuitat:

„Acest fiu de țaran ardelean, care ar fi putut fi un om simplu și greoiu, stângaci și încurcat, avea un simț înăscut de demnitate și de eleganță cum nu l-au avut decât unii Prinți ai Bisericii apusene. Înalt, frumos, mândru, cu priviri al căror farmec nu se va uita. Orice veșmânt punea pe dânsul, îl prindea.

Avea rari talente sociale, pe care le-a dovedit în raporturile cu străinii de pretutindeni și care l-au făcut să fie prețuit în Anglia. Cunoscând numai limbile germană și ungurească, a știut să primească pe oricine dela înălțimea rangului său.

Ajuns să primească cele mai mari situații în Stat, li-a răspuns perfect, cum niciun alt membru al clerului n'ar fi putut-o face. Și niciodată păterea sa n'a adus pagubă intereselor Statului.

Și tot odată în fiecare vorbă, așezată și bine aleasă, a rămas, pe înțelesul oricui, fiu drept al poporului din care s'a născut și pe care a știut să-l reprezinte.“

TREBUE SĂ POSTIM!?

Iată o întrebare care n'ar avea rost acum după două mii de ani de creștinism, dar când ne gândim că cea mai mare parte din noi suntem creștini numai după certificatele de botez, desigur că întrebarea de mai sus este pe deplin îndreptățită. Nouă, creștinilor din sec. al XX-lea, atât de mult ni s'au întunecat ochii sufletului, încât aproape nu ne mai putem orienta în viața noastră creștină. Am făcut *tabula rasa* cu tot ce este caracteristic unui adevărat creștin.

Și, poate că acest fapt se datorește — în cea mai mare parte — și influenței învățăturilor și obiceiurilor păgâne importate din Apus. Am venit în atingere cu culte erezice, streine,

și noi n'am fost atât de tari încât să ne păstrăm cultul și tradiția noastră în toată curățenia lor. Dovada? Cerceteze oricine istoria, tradiția bisericească, Dogmatica, etc., și învățătură lor s'o pună în comparație cu obiceiurile noastre de azi și atunci se va convinge cât de departe suntem noi de adevărata viețuire creștină. Atât s'a mers de departe cu aceste împrumuturi, încât și în săvârșirea Sf. Taine se vede influența streină necreștinească.

Iată că de acum înainte trecem pragul șfântului și marelui post al patruzecimii. Câți dintre noi își dau seama, că acest post trebuie respectat după exemplul Mântuitorului din pus-

tie? (Luca IV, 2). Câți dintre noi își mai amintesc, că porunca a 2-a a Bisericii ne obligă să postim? Și câți știm că fără post și împăcarea cu Dumnezeu, prin taina sf. mărturisiri, nu ne putem uni cu Hristos prin sf. Taină a cuminecturii? Căci fără observarea acestor condițiuni nu ne putem mântui.

Postul este poruncă dumnezeiască, dată în Edem, primilor oameni (Fac. II 16—17). Dacă strămoșii noștri ar fi păzit postul, ar fi fost și astăzi în rai. Acum trebuie să-l păzim noi, ca să ne apropiem prin el de rai. Sf. Scriptură a Vechiului și Noului Testament este plină de îndemnuri și porunci pentru ținerea postului.

Ceva mai mult. Postul a fost respectat nu numai de poporul iudeu-monoteist, ci chiar și de păgâni. Așa de pildă, preoții egipteni, după mărturia lui Erodod, nu mâncau carne și pește niciodată ca și preoții brahmani. Grecii, înainte de consultarea oracoloilor, țineau post aspru. Legiutorul spartan, Licurg, a format un tineret sănătos și viguros numai prin post aspru și abținere dela orice plăceri. Romanii iarăși posteau dela marele pontifice până la cel mai de jos cetățean.

De asemenea și Turcii își au postul lor, așa zisul *Ramazan* — de unde și zicala românească: „mă taie la ramazan“, adică mi-e foame tare — din luna a IX. a anului, când ajungează în fiecare zi timp de o lună. Nimeni n'are voie să mănânce până ce nu se da semnalul printr'o lovitură de tun sau prin anunțul lui Hogeia la moschee, în apusul soarelui. După trecerea acestui post urmează *Bairamul*, care ține trei zile cu petreceri, mâncări bogate și mergere la moschee.

Chinezii, Indienii și alte seminții chiar sălbatice, postesc și ele.

Aceasta înseamnă că postul e ceva firesc omului și sădit de Dumnezeu în inima lui, pentru vre-un folos oarecare, știut și de noi.

Potrivicii postului spun că postul

scurtează viața! Oare să fie adevărat? Hipocrates, celebrul medic al antichității (sec. v. a. H.), a atins vârsta de aproape 100 de ani, numai datorită faptului — după cum spune el — că niciodată nu s'a sculat dela masă cu totul sătul. Și ca dovadă că acest lucru este adevărat, avem pe Sf. Pavel, primul ascet, care a trăit 113 ani numai cu pâine și apă. Apoi Sf. Antonie, Pafnutie, Sava, Ioan, Eftimie, etc., cari mai toți au atins această vârstă. Iată cum se adevăresc în viața lor, cuvintele lui Sirah: „Cine se înfrânază își prelungește viața“ (37, 34).

Slăbiciunea trupului nu trebuie să se aducă ca motiv împotriva postului, fiindcă oricât de neputincios ar fi omul trupest, dacă ar posti numai cât poate, s'ar putea convinge în urmă, că poate și mai mult decât își inchipuia.

În viața profetului Daniil aflăm scris că el, fiind captiv în Babilonia, a refuzat mâncările meșteșugite și vinurile lucrate de mâna idolatriilor și oprite de legea lui Moisi. Exemplu său a fost urmat și de tinerii evrei cari erau cu el și ei erau mai frumoși și mai voinici ca ceilalți. De acest fapt amintește și rugăciunea dela binecuvântarea colivii, spunând: „carele pe cei trei tineri și pe Daniil, cari erau în Vavilon, fiind hrăniți cu semințe, i-ai arătat mai frumoși decât cei ce erau hrăniți cu multe desfătări“.

Vedem prin urmare că postul rațional nu slăbește trupul. Trupul slăbește — în afară de boală, natural — numai atunci când omul n'are mulțumirea sufletească și când conștiința lui îl muștră și-l apasă în continuu, pentru oarecare fapte ce nu sunt în concordanță cu voința lui Dumnezeu.

Nu putem aici să spunem tot ce ar trebui despre post și să arătăm felurile și binefacerile lui din toate punctele de vedere. Un ultim sfat țin să-l mai dau. Încercă orice iubitor de Dumnezeu, să postească acest

FOILETON

Căderea protopărinților în păcat.

Este întrebarea: cum a putut vorbi Diavolul prin șarpe, câtă vreme acesta, ca animal, nu era înzestrat cu organul vorbirii? Se știe azi că nici cele mai superioare animale nu pot scoate decât sunete nearticulate. E și firesc, după ce graiul nu aparține ca ceva ființial naturii animalelor, să fie lipsite de organul corespunzător vorbirii. Argumentul că prin dresare unele paseri pot scoate sunete articulate, pot imita perfect graiul omenesc, nu spune nimic. Oricine a auzit un papagal vorbind, își dă seama că nu are organul vorbirii. Dresarea nu creiază acest organ.

De aceea mulți exegeți pentru a înlătura greutatea, cred că textul biblic nu ne constrânge să afirmăm că Diavolul prin gura și limba șarpelui ar fi rostit cuvinte proprii graiului omenesc, menite a atrage atențiunea Evei, ci este suficient să admitem că duhul răului prin istețimea sa întrâtă a influențat auzul femeii, încât pentru ea nu mai era nici o îndoială că șarpele a agrăit-o.³⁷⁾

Explicarea este prea forțată. Căci dacă pre-

supunem că înșelăciunea Diavolului merge atât de departe, încât o face pe Eva să creadă că șarpele i-a adresat cuvinte înțeleșibile, când în realitate n'a vorbit nimic, atunci tot așa putem presupune, că Diavolul n'a avut lipsă de șarpe ca instrument al ispitei, sau că șarpele nu era un animal real. Și pentru primul, cât și pentru al doilea caz, nu avem nici un razim în textul Scripturii.

Nici presupunerea altor exegeți, că șarpele a vorbit în limba proprie dobitoacelor înainte de căderea în păcat, nu este mai îndreptățită. Stricta dependență a cuvintelor, de existența vieții rașionale, face imposibil graiul la animale pentru toate timpurile. Nici înainte de căderea în păcat, nici după, animalul n'a cunoscut viața sufletească. Alterarea naturii animale prin căderea omului în păcat, nu se poate resfrânge asupra unui bun, pe care animalul nu l-a avut niciodată.

Mai verosimil este că șarpele, ca instrument al Diavolului, a scos câteva sunete articulate accesibile înțeleșgerii femeii. Vorbirea șarpelui constituie cel mai puternic argument folosit de contrarii istoricității expunerii biblice despre căderea în păcat. Rămâne însă fără valoare în momentul când vedem în șarpe numai un instrument în mâinile celui ce invidia fericirea paradisiacă a omului.

Șarpele s'a adresat femeii și nu bărbatului. Pentru ce? Din motive psihologice, zic unii exegeți. „Femeia este mai plină de viață, mai guralivă, mai curioasă și mai ușor primitoare de impresii noi, și întrucât nu primise nemijlocit porunca lui Dumnezeu, era mai ușor înclinată să cedeze în fața ispitei.“³⁸⁾ Din motive streine de voința Diavolului, zic alții: „Satana înșelă întâi femeia și prin aceasta pe bărbat, fiindcă aceasta era ordinea corespunzătoare vicleniei lui; dar și prin înțeleșciunea și bunătatea divină s'a orânduit astfel, căci într'o anumită măsură demnitatea capului neamului omenesc trebuia păzită, vina lui mai atenuată.“³⁹⁾

În orice caz, alături de motivele psihologice dictate de iscusința Diavolului, trebuie avut în vedere și motivul teologic. Pe acesta clădește Ap. Pavel în ep. I. Tim. 2, 12, când face observări destul de aspre la adresa femeii. Sf. Părinți deasemenea se provoacă la el, pentru a feri pe bărbat de stricăciunea ce poate veni dela femeie.

Ceea ce nu înseamnă că trebuie să mergem prea departe cu concluziile. Cu toate că femeia a fost ispitită mai întâi și prin ea a căzut bărbatul, vina lui nu este mai mică decât a femeii. În fața lui Dumnezeu acțiunea lor este la fel de condamnabilă.

sfânt și mare post cumsecade — adică atât de bucate cât și de toate relele și urâte obiceiri — să-și mărturisească păcatele acum la începutul postului, precum și în săptămâna patimilor, iar în Joia mare să se cuminece cu Sf. Taine și se va convinge că va fi așa de ușurat sufletește și trupește, încât par'că simte că cineva îi va fi luat, din spate, o mare greutate. Ușurința și vioiciunea în mișcări o va observa îndată.

Iar cine nu postește — în afară de cazuri binecuvântate și deslegate de Biserică — acela să nu îndrăznească să se apropie de Sf. Pahar al Impărtășaniei, căci lui — și osândă își agonisește.

Noi, slujitorii Sf. Altar, avem datoria sfântă să ne dăm toată silința ca să punem sfintele posturi în cinstea lor de altădată, făcându-ne astfel urmași vrednici ai Aceluia ce a postit 40 de zile și 40 de nopți în pustia „Carantaniei” (Lc. IV, 2).

Ierom. I. STĂNIȘOREANU

INFORMAȚIUNI

Știre personală. P. S. nostru episcop Nicolae a plecat săptămâna trecută la București, unde a luat parte la deschiderea Corpurilor Legiuitoare și a rezolvat o serie de chestiuni bisericești pendente în Minister. Cu acceleratul de Luni P. S. Sa s'a înapoiat la Cluj.

Dumineca ortodoxiei. Astăzi prăznuim ziua ortodoxiei, ca una din cele mai însemnate din lupta creștinismului răsăritean pentru păstrarea intactă a învățaturii divine, așa cum ne-au lăsat-o sinoadele ecumenice și sf. Părinți, pe temeiul sf. Scripturi. Dar Dumineca ortodoxiei mai este și ziua patronală a Frăției ortodoxe române, asociația mirenilor intelectuali, care militează pentru apărarea credinței noastre și a așezării vieții de stat pe temelii ei de granit. Tot trecutul nostru cu suferințele și bucuriile lui s'a sprijinit pe forțele spirituale ale ortodoxiei, cari au ajutat neamul românesc să înfrunte vijeliile și să smulgă izbânzile, ce l-au dus la victoria cea mare din 1918. Numai răzimați pe acelaș suport indelebil, ne vom putea apăra țara și în volbura zilelor negre de astăzi, asigurând neatarnarea și propășirea românismului.

Invitație la catolicism. Cu prilejul vizitei la Vatican a Ierarhilor Bisericii gr.-catolice,

Papa Pius XII-lea a rostit o cuvântare din care deprindem următorul pasagiu caracteristic: „Dorim poporului vostru pacea lăuntrică, reamintindu-vă că doctrina socială catolică, concepția catolică a familiei și legea catolică a fraternității universale constituie cele mai puternice elemente de acțiune în stare să potolească certurile lăuntrice, să aplaneze conflictele între bogați și săraci, și între lucrători și patroni”. (cf. „Tribuna din 8 Martie c.) Așadar o invitație fățișă a Țării la catolicism. Faptul ni se pare destul de surprinzător, câtă vreme se știe și la Roma, că cetățenii catolici constituie numai o mică minoritate față de populația României, a cărei majoritate zdrobitoare este ortodoxă, în frunte cu Dinastia însăși. Deci, dacă ar fi „certuri lăuntrice” (pe care noi nu le vedem azi de loc) și alte asemenea întâmplări, nu catolicismul este chemat să le vindece, ci puterea sufletească a poporului ortodox, conducător de stat. Românismul n'a avut decât de pățimit pe urma catolicismului, care l-a sfâșiat în trecut, provocând nu „simple certe lăuntrice”, ci suferințele sângeroase din veacul XVIII ce

și-au prelungit amintirea dуроasă până în zilele noastre. Iată de ce nu putem primi invitații ca cea de sus, fiind că vorba lui Pater Ianăș dela 1701 către mitropolitul apostat Atanasie: „iară lege au rea avem au bună, nemica nu vom mișca”.

O nouă episcopie maghiară. „Monitorul Oficial” din 5 Martie c. publică decretul-lege prin care se creiază la Arad o nouă episcopie maghiară, numită superintendența Bisericii evanghelico-lutherană-sinodopresbiteriană. Ea cuprinde pe aderenții din protopopiatele Arad, Brașov și cinci orașe, cu 23 parohii (!!!) După cea din Oradea, aceasta e a doua episcopie maghiară creiată în mai puțin de 6 luni. Fără comentariu.

Transilvan sau Transilvănean? În articolul său, publicat de noi în numărul dela 18 Februarie c., sub titlul „Transilvania sau Ardeal”, d-l prof. I. Lupaș subliniază încă o greșală curentă, când se scrie și se zice mereu „transilvănean” în loc de „transilvan”. Pre cum nu se spune muntenean, oltean, moldovenian, tot așa nu merge nici „transilvănean”, căci numele „Transilvania” derivă din adjectivul „Transilvan”, și nu invers. Prof. Lupaș are dreptate, căci însuși genialul Eminescu folosea această formă în scrisul său. Cităm câteva exemple: În articolul „L. Kossuth despre Șaguna”, apărut în „Curierul de Iași” din 1877, zicea: „În faptă Mitropolitul transilvan, politic dela creștet pân' în tălpi, își cunoștea așa de bine poporul...” (cf. M. Eminescu, Scrieri politice și literare. București. Ediția Scurtu. 1905. pag. 196). Iar în alt articol manuscris despre „Românii și Rutenii din Bucovina”, scrie: „Numirile râurilor transilvane, a celor din Țara Românească,

din Banat și din partea Ungariei, sunt dace adică slave” (ibidem, p. 405); sau în acelaș articol: „Altfel de tot a fost cazul la Români transilvani” (p. 407). Autoritatea lui Eminescu în materie de limbă este suficientă, spre a curmă ori ce polemică pe această chestiune. Vom scrie și vom zice deci „transilvan” și nu „transilvănean”.

Șaguna și slujbele cu gr.-catolicii. În 1861 mitropolitul Șaguna propuse mitropolitului Șuluțiu dela Blaj un acord cu privire la căsătoriile mixte, trecerile religioase, școlile mixte și slujbele preoțești. Relativ la cele din urmă el sugerează textual: „ca să nu se dea străinilor nici o anză de a ne osândi pe unul sau pe altul de vr'un indiferentism religios, părerea mea ar fi, ca preoții ambelor biserici române să nu se amestece cu slujbele bisericești între sine, ci fiecare să se țarmurească pe lângă biserica și creștinii bisericii sale; iar la căsătorii mestecate fiecare parte să se servească în cele spirituale cu parohul său”. (cf. N. Popea, arh. mitr. A. Șaguna p. 121).

† **Emilia O. Russu.** Sâmbăta trecută a avut loc în Catedrala din Sibiu slujba prohodirii văduvei Emilia O. Russu, fiica luptătorului național Dr. Ioan Rațiu. Defuncta originară după mamă din familia vestiților negustori ortodocși Orghidan din Brașov, a trăit 76 ani, susținând cu tot idealismul lupta fruntașilor națiunii din vremea stăpânirii maghiare. Ea coboară în mormânt, cinstită de pomenirea tuturor românilor cari i-au cunoscut sufletul curat și generos. Dumnezeu s'o așeze în corturile lui de lumină.

Miniștrii noi. Săptămâna trecută s'a făcut o mică remaniere în guvern, prin numirea d-lui prof. C. Giurescu ca ministru al propagandei și a d-lui Vasile Stoica, ambasador la Ankara, ca subsecretar de stat la

Dumnezeu a voit această ordine a ispitei, nu pentru a pune mai puțin la încercare pe bărbat, decât pe femeie, ci pentru a nu inverti complet ordinea inițială a raportului dintre bărbat și femeie. În cazul când prin bărbat ar fi păcătuț femeia, situația lui ar fi devenit extrem de critică.

Șarpele în întrebarea sa pusă femeii, lasă să se creadă, că el nu știe nimic precis despre porunca dată de Dumnezeu oamenilor și așteaptă o oarecare lămurire. De aceea este foarte important a stabili corect textul acestei întrebări. O schimbare oricât de mică a textului provoacă diversiune în interpretare. După Septuaginta, Vulgata și o bună parte a traducerilor Sf. Scripturi în limbile moderne, această întrebare este: „Pentru ce v'a poruncit Dumnezeu, să nu mâncați din toți pomii grădinii?” Câtă vreme acest text corespunde celor mai importante versiuni vechi, nu avem motive de a-l schimba, precum fac majoritatea exegeților protestanți, pentru a scoate fel și fel de înțelesuri.

„De observat că Satana numește pe Dumnezeu Elohim și nu Iahve. Numele Iahve „cel ce este, cel ce este aci pentru ajutor” este imposibil în gura lui. La fel femeia în toată discuția cu șarpele vorbește numai de Elohim.”⁴⁰⁾

Diavoleasca întrebare este plină de ispită. Ea

pune în discuție speciala poruncă a lui Dumnezeu, de observarea căreia e dependentă durată fericirii omenești, pe care o invidia Satana. Printr'o șireată exagerare i se imprimă acesteia un înțeles special. Dacă Dumnezeu v'a oprit să mâncați din fructele unui pom, tot atât de bine v'ar putea opri să mâncați și din alți pomi ai grădinii. Opreliștea este o îngrădire a libertății, care face iluzorie fericirea voastră, deci motivul pentru care Dumnezeu v'a dat porunca este: că nu voește fericirea omului.

v. 2—3: „Și a zis femeia către șarpe: din tot pomul, care este în Raiu mâncăm”.

„Iară din rodul pomului, care este în mijlocul Raiului au zis Dumnezeu: să nu mâncați dintr'ânsul, nici să vă atingeți de dânsul, ca să nu muriți”.

Femeia în loc să întoarcă spatele ispititorului, se lasă atrasă în discuție, ceea ce înseamnă că a înțeles sensul întrebării puse. Prin răspunsul ei vrea să restabilească adevărul, că din toți pomii grădinii au voie să mănânce, iar porunca divină este opreliște numai pentru un singur pom. Nu-l numește „pomul cunoașterii”, ceea ce nu înseamnă că nu cunoștea perfect obiectul opreliștei. Deci ea cunoaște perfect porunca divină și e pătrunsă de

importanța ei. O scuză ulterioară întemeiată pe neștiință este exclusă. În deplină cunoștință de cauză, din liberă voință se lasă amăgită de fățarnica întrebare a ispititorului.

Pentru a arăta cât este de categorică porunca divină, femeia mai adaugă dela sine: „nici nu trebuie să-l atingeți”. Adausul destăinuiește hotărârea nesdruncinată de a urma această poruncă. Din sinceritate destăinuiește și motivul acestei hotărâri în cuvintele cu care încheie răspunsul: „ca să nu muriți”. Destăinuirea era de prisos în discuție. Ea nu are darul de a convinge pe diavol despre zădărnicia încercării lui. Dacă în fața conștiinței femeii justifică absolut hotărârea luată, pentru Diavol este un prilej de continuare a ispitei. În hotărârea luată sub presiunea unei amenințări, întrezărește posibilitatea de a trezi îndoiala în sufletul femeii față de posibilitatea sancțiunii. Odată ajunsă această țintă, inviolabilitatea poruncii piere, iar hotărârea de a o ține șovăe.

Legându-se de ultimele cuvinte ale femeii, Diavolul debitează cea mai odioasă minciună.

(Va urma)

Dr. G. L. MUNTEANU

■ ■ Abonați și răspândiți ■ ■
■ ■ „VIATA ILUSTRATA” ■ ■

acelaș Minister. Doi bărbați cari prezintă toate garanțiile că Ministerul propagandei își va îndeplini misiunea cu vigoare și competență. Ministerul F.R.N. a rămas deocamdată fără titular.

Bugetul Statului. D-1 Mitiță Constantinescu, ministrul Finanțelor a depus pe biroul Parlamentului proiectul de buget al Statului pe 1940—41. Bugetul ordinar prevede 35 miliarde 542 milioane Lei, bugetul fondurilor speciale 1 miliard 998 milioane 992,850 Lei, al fondurilor pentru înzestrarea armatei 14 miliarde 285 milioane, deci un total de 51 miliarde 825 milioane 992,850 Lei. La acestea se adaugă bugetele instituțiilor autonome de stat cu 54 miliarde 627 milioane 48,200 Lei, deci un total general de 106 miliarde și 463 milioane Lei. Din aceste cifre se pot vedea cheltuielile enorme ce le reclamă existența Statului și apărarea lui militară. Ele cer sarcini noi, cum a anunțat Maiestatea Sa în mesagiul de deschidere a Corpurilor Legiuitoare, pe cari suntem siguri că cetățenii le vor consimți bucuros. Căci ele ne garantează pacea și neafârțarea noastră.

Mistificare papistă. Revista „Slova ortodoxă” dela 1 Martie c. luând act de articolul așa zisului preot V. Popa-Nicoară din Slobozia, pe care l-am condamnat în numărul trecut al gazetei noastre, ține să arate că la mijloc e o mistificare papistă. Căci în numita comună nu există un preot cu acest nume. Parohul de acolo se cheamă Antoniu Frunzete. Iată, la ce metode condamnabile se pretează agenții catolicismului.

O conferință a consilierilor regali. În ziua de 6 l. c. a avut loc la Palat o conferință a consilierilor regali, prezidată de *Saveran*. Ministrul de externe a făcut o expunere a situației generale și a politicii noastre externe. Președintele guvernului a afirmat hotărârea nestrămutată a Țării de a continua aceeași politică în acelaș spirit de până acum și în cadrul aceluiași directive stabilite de M. S. Regele Carol II-lea.

Lucrările Parlamentului. Senatul și Adunarea deputaților și-au reluat activitatea în ziua de 7 l. c. Ca președinți au fost realeși tot d-l C. Argetoianu la Senat și d-l Al. Vaida Voevod la Cameră. La ordinea zilei sunt o serie de proiecte de legi, printre cari semnalăm pe cel privitor la ajutorarea familiilor concentraților lipsiți de mijloace. Este un act de înțelegere creștină pentru cei cari își fac datoria la hotare în zilele grele prin cari trecem.

Cumulul funcțiilor. De ani de zile se discută plaga cumulului în funcțiuni, care în ciuda legiferărilor trecute tot mai grasează pe o scară întinsă. Guvernul actual a hotărât să vie cu o lege severă care să pună capăt acestei situații, ne mai tolerând abuzul slujbelor cumulate cu zeci de mii de Lei lunar. Principiul „un om — o funcțiune”, dar cinstit retribuită va trebui să devină în curând o realitate, spre satisfacția generală a opiniei publice.

ROMÂNII,

Subscriind bonuri pentru înzestrarea armatei, îndeplinim o sfântă datorie către țară, asigurăm liniștea, munca și avutul nostru și facem totodată un bun plasament al banilor noștri.

Țelurile de războiu ale Aliaților. Șeful guvernului francez, d-l Daladier a rezumat d-lui Sumner Welles, trimisul special al d-lui Roosevelt, în următoarele cinci puncte țelurile de război ale Franței și Angliei: 1. Aliații socotesc că nu este posibilă încheierea unei păci atâta vreme cât există în Germania un regim național-socialist. 2. Pacea este imposibilă fără restabilirea unei Polonii și a unei Cehoslovacii independente. 3. Germania trebuie să dea garanții solide și concrete că nu se va mai face vinovată de agresiune. 4. Numai după victoria aliaților se va putea discuta planul unei cooperări economice europene. 5. Numai după completa reorganizare a Europei și crearea unui sistem de pace permanentă se va putea examina proiectul dezarmării.

Biserica ortodoxă din Polonia. Este cunoscut că în Polonia Biserica ortodoxă s'a organizat din nou după războiu, constituindu-se în 5 eparhii în frunte cu un mitropolit și mai mulți episcopi. Numărul credincioșilor trece de 4 milioane. Biserica noastră se găsea în strânse legături spirituale cu ierarhii și instituțiile ei teologice. Ne amintim de vizitele reciproce din anii trecuți ale cărmuitorilor ei, și în deosebi de primirea foarte călduroasă ce i s'a făcut regretatului Patriarh Miron. O revistă din străinătate aduce știri acum pe cari nu le putem crede. Se pretinde, că mitropolitul Dionisie, cu alți doi episcopi și o serie de demnitari bisericesti ar fi fost destituiți și internați, iar Facultatea de teologie, seminariile și bibliotecile închise. În fruntea bisericii ar fi fost numit episcopul schismatic Lade, cunoscut prin activitatea lui sectară. Aceste știri ni se par de domeniul fanteziei, fiind că în orice țară ortodoxia se conduce de învățătura Scripturii, care cere să te supui stăpânilor.

Buletinul războiului. Pe frontul de vest acțiuni de patrulare și incursiuni în avanposturi de ambele părți. În aer recunoașteri și atacuri, soldate în favoarea Aliaților. O escadrilă engleză a executat noi raiduri peste Germania, ajungând la Viena și Praga, unde a aruncat manifeste. Pe mare câteva scufundări de vapoare.

La nord războiul înverșunat a luat sfârșit prin pacea subită ce s'a încheiat în 12 l. c. la Moscova între Finlanda și Soviete. Conform stipulațiilor, Finlanda cedează Sovietelor întreg istmul Careliei cu orașul Viipuri, tot litoarul lacului Ladoga și părți din partea orientală a țării. Portul și insula Hangoe se iau în chirie de Soviete pe 30 ani, spre a stabili acolo o bază navală. Sovietele au drept de liberă trecere și fără control vamal prin Petsamo spre Norvegia. Finlanda n'are drept să țină în apele de nord flotă de războiu. Iată sfârșitul trist al războiului glo-

rios, purtat de un popor eroic. Pacea aceasta s'a încheiat pentru că Suedia și Norvegia au refuzat să admită trecerea prin teritoriul lor a armatelor franco-engleze spre a veni decisiv în ajutorul Finlandei.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 1442/1940.

Comunicat.

Din fondul de ajutorare preoțesc s'a plătit al 74-lea ajutor în suma de 60.300 Lei văduvei preotese Maria Lazar convenit după răposatul ei soț preotul pensionat Gheorghe Lazar din Valea-Geogelului.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial dela 5 Martie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 1719/1940.

Comunicat.

Din fondul de ajutorare preoțesc s'a plătit al 75-lea ajutor în suma de Lei 60.300—, eredelui legal al preotului Simeon Samoilă din Cacovalei, răposat în 21 Ianuarie 1940.

Cluj, la 11 Martie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 1710/1940.

AVIZ

La moșia din Nușeni a Episcopiei Ortodoxe Române din Cluj sunt de vânzare circa 250 oi cu miei și berbecii lor, dela 2—4 ani.

Doritorii de a le cumpăra le pot vedea în Nușeni și pot înainta oferte la Episcopie în Cluj. Oile nu se vând decât toate împreună și numai dacă se oferă un preț convenabil pentru ele.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial dela 5 Martie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 1246/1940.

Comunicat.

Atragem atențiunea C. preoțimi asupra broșurelor ce apar sub titlul „Mărgăritarele Lumii”, cu îngrijirea P. C. Preot econom V. Ionescu din București. Prețul mic — 2 Lei exemplarul — cuprinsul ușor, plăcut și variat le indică drept cea mai potrivită lectură pentru marea mulțime a credincioșilor și bun mijloc pentru promovarea culturii lor sufletești.

Se pot comanda direct dela P. C. Preot V. Ionescu, București, Biserica Antim. Celor ce comandă întreaga serie, — 40 buc. 80 Lei — li se acordă rabat.

Cluj, la 11 Martie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 270/1940.

(8) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a *Vidra-de-jos*, protopopiatul Câmpeni, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat, conform pregătirii.
2. Casă parohială cu dependințe.
3. Stolele obicinuite.

Candidații își vor înainta în termen cererea cu toate actele Venerabilului Consiliu eparhial Cluj, în pa-

rohie putându-se prezenta cu înviniștea protopopului.

Câmpeni, la 29 Februarie 1940.

Oficiul protopopiatului Câmpeni, în înțelegere cu consiliul parohial din Vidra-de-jos.

Sorin I. Furdui, protopop.

Nr. 7488/1940.

2—2

Concurs.

Pe baza ordinului Nr. 8493 din 12 Decembrie 1938, se publică concurs pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. I *Cristești*, protopopiatul Tg.-Murăș devenită vacantă prin pensionarea preotului Ștefan Stoicovici, — cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Locuință cu dependințele economice.
2. Sesiune parohială de 25 jug.
3. Venitele stolare obicinuite.
4. Salar dela Stat conform calificatiunii.

Cererile de concurs se vor înainta Ven. Consiliu Eparhial în termenul deschis.

Consiliul eparhial.

Nr. 142/1940 prot.

(7) 2—3

Concurs.

Se publică concurs pentru întregirea parohiei *Petrilaca* din protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat.
2. Casă parohială, dependințe gospodărești și 2 jug. grădină.
3. Sesiune parohială 20 jug. 1217-stj. patr. pământ bun.
4. Stolele obicinuite.

Concurenții își vor înainta cererile cu documentele convenite Veneratului Consiliu Eparhial și cu prealabila noastră încuviințare se vor putea prezenta în parohie spre a se face cunoscuți credincioșilor.

Luduș, la 23 Februarie 1940.

În înțelegere cu consiliul parohial din Petrilaca.

R. Popa, protopop.

Nr. 200/1940.

(6) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei *Valea-Geogelului*, protopopiatul Lupșa, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela Stat conform pregătirii.
2. Stolele obicinuite în parohie.
3. Câte 1/2 litră grâu dela fiecare casă.
4. Usufructul cimitirului.
5. Lemnele de foc trebuincioase din pădurea comunei.

De locuință potrivită, până la clădirea caselor parohiale, se va îngriji consiliul parohial.

Concurenții își vor înainta cererea cu documentele de pregătire în termen legal Veneratului Consiliu, iar cu învoirea Prea Sfinției Sale și cu avizul oficiului protopopesc să pot prezenta în parohie.

Baia-de-Arieș, la 17 Febr. 1940.

Oficiul protopopesc Lupșa în înțelegere cu oficiul parohial din Valea-Geogelului.

Protopop, Vasile Șpan.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.